

گفت‌وگوی صبا با عوامل
فیلم مستند «مدقالچی»
به روایت مدقالچی»

یادگاری از عصر طلایی دوبله

مریم عظیمی
گفت و گو

اکران مستند سینمایی «مدقالچی به روایت مدقالچی» به تهیه‌کنندگی و کارگردانی علیرضا زحمتکش که روز دوشنبه ۲۴ دی ماه جاری مراسم افتتاحیه آن در سالن چارسو برگزار شد از امروز چهارشنبه ۲۶ دی ماه در سینماهای هنر و تجربه آغاز می‌شود. در این مستند که به زندگی شغلی و شخصی نصرالله مدقالچی از پیشکسوتان عرصه دوبلاژ که سالها به عنوان مدیر دوبلاژ نیز فعالیت کرده می‌پردازد بزرگان دیگری از دنیای سینما و دوبله نیز حضور دارند و در خصوص این استاد دوبله سخن می‌گویند. در ادامه گفت و گوی خبرنگار صبا با علیرضا زحمتکش و نصرالله مدقالچی را می‌خوانید.

نصرالله مدقالچی، دبلور پیشکسوت:

همه فکر می‌کنند می‌توانند وارد دوبله شوند

در طول پخش این مستند شاهد احساسات مخاطبان بودیم گویی خاطرات زیادی برای ما دوباره زنده شده بود و آن طور که از تداوم تشویق‌ها بر می‌آمد مخاطب با فیلم ارتباط برقرار کرده بود. اما احساس شما پس از تماشای فیلم چه بود؟

برای خود من نیز همینطور بود و شنیدن صحبت‌های آقای کیومرث پورا احمد، آقای جمشید مشایخی، یاد پدر و مادرم و یاد روزهایی که جوان تر از امروز بودم برای من هم زنده شد. من هم مثل مخاطبان احساسات خوبی داشتم و به هر حال مروری بر زندگی‌م شد.

علت این توجه و قدردانی مردم نسبت به شما را چه می‌دانید؟

فکر می‌کنم این مسئله مربوط به تأثیری است که هر هنرمندی می‌تواند در جامعه بگذارد. مثلاً تابلوی تکیه دولت زنده یاد کمال الملک که هنوز هم که هنوز است راجع به آن صحبت می‌شود بنابراین فکر می‌کنم این مسئله به تأثیر کار هنرمند روی مردم باز می‌گردد. یعنی هنرمند زمانی که اثر هنری را می‌ساخته به مردم فکر می‌کرده و به تأثیرگذاری کارش روی مردم نه روی بازار و چیزی دیگر. وقتی در کاری به مردم فکر کنید تأثیرگذاری زیادی خواهد داشت. وقتی من و یا همکاران محترم در مورد یک رل و کاراکتر حوصله به خرج می‌دهیم برای کیست؟ قطعاً برای مردم است و برای اینکه آنها لذت ببرند و درک و لمس کنند که مثلاً پدری که آرزایم دارد و آنتونی هاپکینز نقشش را بازی می‌کند با چه مسائلی روبرو است و چگونه زندگی می‌کند. این اثرگذاری از اینجا نشأت می‌گیرد و گرنه بسیاری از افراد هستند که کارهای زیادی می‌کنند اما بی‌فایده است که هم من می‌دانم هم شما و هم مردم....

ساختار پیروی کرده‌ام و آن هم ساختار روایی بوده است. من سبک روایی را بسیار دوست دارم و به نظر من یک سبک بسیار درست برای فیلم مستند و یک سبک شاخص است. در این فیلم هم متنی را که نویسنده اثر نوشته خود آقای مدقالچی روایت می‌کنند و ساختار فیلم کاملاً روایی است.

از پروسه ساخت فیلم بگویند.

ساخت این فیلم در سال ۱۳۸۶ شروع و در سال ۱۴۰۱ به پایان رسید هر چند که در این مورد تحقیق نکرده‌ام اما فکر می‌کنم این فیلم اولین مستند پرتره‌ای است که آنقدر زمان برده است و در واقع پروسه تولید آن تا پخش ۱۵ سال طول کشیده است.

می‌توان گفت که تا حدودی حالت ناتورالیستی پیدا کرده است...

بله و بسیاری از افرادی که در فیلم بودند، پیشکسوتان و بزرگان سینما مثل آقایان علی کسمایی، کیومرث پورا احمد، جمشید مشایخی و آقای خویشتن‌دار دیگر در قید حیات نیستند. اما این فیلم در دو زمینه دیگر نیز اولین است یعنی اولین فیلمی از یک دبلور پیشکسوت کشورمان است که به صورت سراسری در تمام سینماهای هنر و تجربه و در کل کشور اکران می‌شود و اینکه اولین مستند سینمایی خود من است.

اغلب ما یک تصور و یک خاطره از دوران طلایی دوبله ایران و صداهای ماندگارش در ذهن داریم اما این روزها یک نگرانی هم نسبت به وضعیت دوبله وجود دارد. با توجه به آنچه در این فیلم مطرح شده به عنوان سازنده این اثر علت تکرار نشدن آن دوره طلایی را چه می‌دانید؟

حقیقت این است که همه ما عاشق این صداها بودیم و با این صداها بزرگ شدیم. ما با قصه شنیدن بزرگ شده‌ایم و از کودکی مادرها و مادر بزرگ‌های ما برایمان قصه می‌گفتند در واقع از طریق صدا خاطرات زیادی در ذهنمان شکل گرفته در حالی که این قصه‌گویی امروزه منسوخ شده است. اما یکی از جهات شکل‌گیری دوران طلایی دوبله این بوده است که در آن دوران فیلم‌های خوب و درجه یکی به اکران می‌رسید و این صداها روی کاراکترهای آن فیلم‌ها می‌نشست بنابراین یکی از دلایلی که دوبله به عقب رانده شده این است که فیلم خوب نمی‌آید در حالی که در دوره طلایی فیلمی که در آمریکا اکران می‌شد بلافاصله و در همان زمان در ایران به اکران می‌رسید یعنی فیلم از قبل به نسخه رسیده و دوبله شده بود و مردم با دوبله فارسی همان فیلم را تقریباً به صورت همزمان با کشورهای دیگر می‌دیدند. نکته دیگر این است که فعالان آن دوره طلایی یکی پس از دیگری از بین رفته‌اند

احتمالاً بسیاری از علاقه‌مندان به عرصه دوبله این سوال را در ذهن دارند که چگونه باید وارد این عرصه شوند.

باید شرایطی که لازم است یعنی آنچه که دوبله به آن نیاز دارد را داشته باشند و اگر نداشته باشند من شخصاً و بدون رودربایستی به آنها می‌گویم که باید به سراغ کار دیگری بروند. همانگونه که از جوانی که هنوز ۱۸ ساله نشده و به کلاس فن بیان و دوبله من آمده تا این لحظه پشتیبانی و برای تیزر و نریشن حتی به تلویزیون معرفی‌اش کرده‌ام با اینکه نه فامیل من است و نه آشنا و به هیچ عنوان پارتی بازی هم نکرده‌اند فقط چون صدایی دارد که به درد این کار می‌خورد از او استفاده می‌شود. متأسفانه یک اشکال اینجاست که همه فکر می‌کنند می‌توانند وارد دوبله شوند اما حقیقت این است که اگر کسی چیزی می‌نویسد نباید فکر کند که نویسنده و شاعر است. بنابراین دارا بودن شرایط مورد نیاز به همراه سواد، تربیت و بعد آموزش و در نهایت پشتیبانی که به نظرم وظیفه مربی است و اگر پشتیبانی نکند بی‌انصافی و خیانت است.

در سالهای زیاد از فعالیت‌تان با مسائل مثبت و منفی که پیش‌راحتان بود چگونه روبرو شده‌اید؟

باید ساخت، هر کاری حاشیه‌ای دارد حتی اگر در شرکت بزرگی باشید باز هم حاشیه‌ای خواهید داشت اما آن رئیس هوشیار است که با این حاشیه‌ها کنار بیاید و سعی کند که حاشیه‌ها را کم کند. در کار ما نیز همینگونه بود و برای من هم حاشیه داشت ولی من با آن کنار آمده و سازش کردم زیرا که به کارم علاقه‌مند بودم، هستم و خواهم بود و باز هم اگر لازم باشد مقابلش می‌ایستم و حلش می‌کنم.

علیرضا زحمتکش، تهیه‌کننده و کارگردان:

این فیلم یک برش تاریخی از دوبلاژ ایران است

ورود شما به عرصه مستند چگونه بود؟

من سال ۱۳۷۷ و از ۳۷ سالگی این مسیر را آغاز کردم و اولین فیلم کوتاها را ساختم که تا امروز هم این مسیر ادامه داشته است. در واقع مستند «مدقالچی به روایت مدقالچی» سی و پنجمین فیلم من محسوب می‌شود اما فعالیت در عرصه مستند را از سال ۸۰ به عنوان دستیار کارگردان و برنامه‌ریز آغاز و در ساخت ۱۸ اثر مستند همکاری کردم.

در مورد ساختار این مستند که یک اثر پرتره است بگویند و اینکه همین ساختار در آثار دیگر شما نیز دیده می‌شود؟

بله در کارنامه کاری من چند مستند بیوگرافی، پرتره و اجتماعی است که در آنها و حتی در فیلم‌های داستانی که ساخته‌ام تقریباً یک